

Biztonsági mentés

Kokesch Ádám kiállítása

Kassák Múzeum, 2016. II. 14-ig

KASZÁS GÁBOR

Kokesch Ádám *Backup – Biztonsági mentés* című kiállításának helyszínválasztása mindenképpen szimbolikusnak tekinthető. A magyar avantgárd és a konstruktivizmus első hazai apostolának emlékmúzeuma pikáns helyszínül szolgál egy olyan kollekció bemutatása számára, mely végső soron maga is e hagyományból táplálkozik. Kokesch jól ismert „technikai hamisítványai, imitációi” formavilágukat a 20. század konstruktív-konkrét irányzataiból, valamint a Bauhauson keresztül a modern designból merítik. Műveinek báját, lefegyverző erejét mégis az adja, hogy nyoma sincs rajtuk a 20. század funkcionalizmusának. Helyette napjaink formalizmusba átcsapó tárgykultúrájának ironikus képét rajzolja meg. Rámutat korunk tárgyfetisizmusára, valamint a technika racionális logikájától lassan elváló formatervezés egyre öncélúbb és öngerjesztő jelenségeire. Az egymással laza kapcsolatban álló kiállított darabok, valamint a fogadóhelyiség lélettérszerűen berendezett, enteriőr jellege (kanapé, tévé) kiválóan tematizálja ezeket a kortüneteket. Művei származékok, melyek a posztkapitalista kultúra szimulakrumokon keresztül kommunikáló és működő világának lenyomatai.

Mégis különös, hogy míg az ember elmereng Kassák társadalmi küldetésüdtudattól túlcsonduló képarchitektúrái és Kokesch látszólag „céltalan” konstrukciói között, egy furcsa egyezésre lesz figyelmes. Lassan feldereng, hogy Kokesch pszeudotárgyainak esztétikai formulája látszólag hűen követik azt a totális kritériumrendszert, melyet épp Kassák állított a műalkotás elé még a 1920-as évek elején. Kassák *Képarchitektúra* című kiállításában lényegében önálló entitásként írja körül az ideális művet, mely egy „új világrend” demonstrációja is egyben. Sőt úgy véli: „Az igazi művészet, mint a jelenlevő élet szintézise, maga a cél.” Kokesch művei – bár nem feltételezem, hogy e céllal születtek – meglepően sok ponton megfelelnek annak a szó szerint vett esztétikai értékrendnek, melyet Kassák a művészet és a maga képarchitektúrái ideális

KOKESCH ÁDÁM:
Backup – Biztonsági mentés,
2015, vegyes technika

céljaként megfogalmazott. Kokesch pontosan annak az új világrendnek a „előfutára”, melynek palackból kiszabadult szelleme a tervet jól láthatólag túlteljesítve, önmagát állítja célként a fejlettebb társadalmak egyedei elé. S a megfeleltetések sora folytatható...

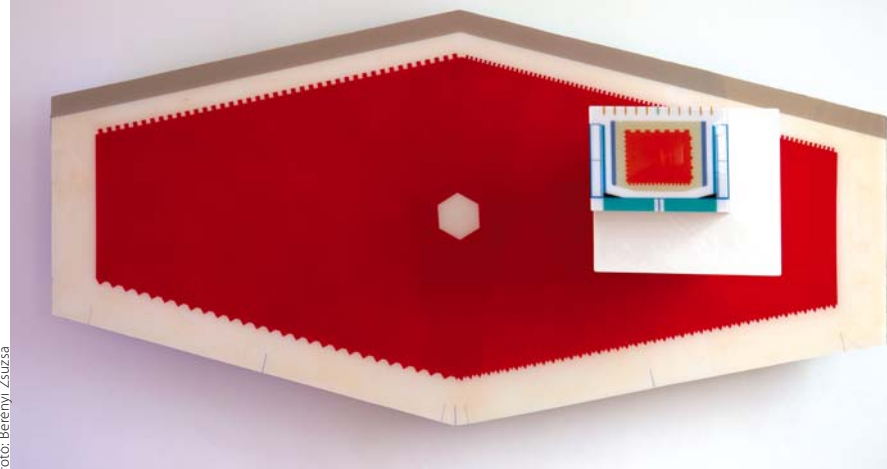
Ebből a szempontból, ha lehet, még drámaibb, plasztikusabb a ma és a klasszikus avantgárd művészi alapállása közötti különbség. Elméleti szinten ezt Kokesch munkáival kapcsolatosan Prosek Zoltán már megfogalmazta: művei és az azok által megnevezett dolgok között a megfeleltetés „nem fenomenális, hanem konvencionális”. A két szó közötti jelentésbeli eltérés azonban itt, in situ, ha lehet még kegyetlenebb. Sic gloria transit mundi – mondaná öregedő pedagógus barátom. De szerencsére itt jön a kiállítás címeként beállított gondolat, a biztonsági mentés.

Mert az mégiscsak elgondolkodtató, hogy ha két teljesen különböző művészeti magatartás mind a szűken vett intencióját, mind pedig a gyakorlatát tekintve mégis ilyen közelségben áll egymással, vajon mi által megkülönböztető? Hogyan kap backupot a kassáki fenomenológia? Vagy nem

for: Berényi Zsuzsa

hogy ez nem olyan általános probléma, ami miatt félre kellene verni a harangot, de a konstruktívizmus, illetve az absztrakt irányzatok körében mégiscsak erőteljesen érzékelhető a homályosodó emlékezet. Ennek két oka is van. A relevánsabb talán az, hogy konstruktívizmus tendenciáin belül születő művek leggyakrabban önreferenciális jellegűek, ami nagymértékben nehezíti e művek történelmi összefüggésbe helyezését. A másik – mely tulajdonképpen e művek legfontosabb kapcsolódási pontja az imént említett eredeti kontextushoz – korunk percepció rutinjának gyors átalakulásához köthető.

KOKESCH ÁDÁM:
Backup – Biztonsági mentés,
2015, vegyes technika

for: Berényi Zsuzsa kap – akkor lassan-lassan elmosódnak a kétféle művészi intenció és gyakorlat közötti határok? Félreértés ne essék, itt nem arról van szó, hogy Kassákot izolálni kell, s a lehető legsterilebben elzárni napjaink vizuális „szennyeződéseitől”. Kokesch az antropológiát idéző precizitással végzi munkáját. Az egyik legőszintébben létrejövő életmű a mai magyar szcénában. A munkáiban felszejlő finom humor is inkább a vizuális közegre lő vissza, semmint szegény Kassákra. Itt inkább arról van szó, hogy a kollektív tudat lassan-lassan megfedkezik arról a distinkcióról, amiről Prosek is beszél. Nevezetesen, hogy mi is a különbség a fenomén, illetve a konvenció között. Persze lehet,

De mielőtt túl messzire mennénk, itt érdemes visszakanyarodni Kokesch kiállításához. A Backup kapcsán párhuzamba kerülő két modell valóban szerencsésen erősíti egymást, pont a meglepően éles látszólagos egyezések miatt. Talán ezért is érezheti a látogató, hogy itt végre sokkal szerencsésebben kap értelmet az a magyar szcénában elég gyakran látott jelenség, mikor is a struktúraelvű és geometrikus irányzatok képviselői a konstruktivista elődökre, Kassákra, Moholy Nagy Lászlóra vagy esetleg más Bauhauslerekre utalgatnak vissza. Kokesch esetében azonban pont nem a legitimáció kérdése a cél. Alkotásai itt akarva vagy akaratlan olyan fedésbe kerültek Kassák műveivel, hogy a két modell – egyértelmű különbözőségük ellenére is – feszes és izgalmas keretbe fogták a közel 100 éves múltra visszatekintő konstruktivista művészet hagyományának és jelenének különböző stratégiáit és interpretálásainak lehetőségeit.

KOKESCH ÁDÁM:
Backup – Biztonsági mentés,
2015, vegyes technika

KOKESCH ÁDÁM:
Backup – Biztonsági mentés,
2015, vegyes technika